

Studijní opora

PRACOVNÍ LÉKAŘSTVÍ

doc. MUDr. Evžen Hrnčíř, CSc., MBA, doc. MUDr. Monika Kneidlová, CSc.,
MUDr. Jana Malinová, MUDr. Nela Třmínková

Rozsah: 15 hodin výuky, 7 hodin konzultací

Obsah

1. Nemoci z povolání, ohrožení nemocí z povolání, nemoci spojené s prací, pracovní úrazy – jejich diagnostika, posuzování, odškodňování a prevence. Obecné principy prevence onemocnění uplatňované v pracovním lékařství
2. Profesionální postižení některých orgánových soustav (nervového systému, hemopoetického systému, pohybové soustavy, zažívacího a vylučovacího ústrojí).
3. Profesionální otravy a jejich prevence. Profesionální infekce, kožní nemoci a jiná poškození zdraví a jejich prevence.
4. Profesionální onemocnění dýchacího ústrojí a jejich prevence. Posuzování zdravotní způsobilosti k práci.
5. Zdravotní rizika při práci ve zdravotnictví, v hornictví, v kovoprůmyslu, v chemickém průmyslu, v zemědělství, v lesnictví a v potravinářství a jejich prevence.
6. Zdravotnická problematika pobytu a práce v zahraničí.

1. Nemoci z povolání, ohrožení nemocí z povolání, nemoci spojené s prací, pracovní úrazy – jejich diagnostika, posuzování, odškodňování a prevence. Obecné principy prevence onemocnění uplatňované v pracovním lékařství

Časový rozsah: 2 hodiny

1. hodina: nemoci z povolání, ohrožení nemocí z povolání, nemoci spojené s prací, výklad pojmů, legislativní pravidla pro jejich uznávání, způsob kompenzace nemocných
2. hodina: diagnostika a posuzování profesionálních onemocnění, principy prevence vzniku a rozvoje profesionálních onemocnění

Cíle

Seznámit studenty se základními pojmy používanými při posuzování a odškodňování profesionálních onemocnění, s jejich diagnostikou a opatřeními používanými při prevenci jejich vzniku.

Klíčová slova

Nemoc z povolání, ohrožení nemocí z povolání, pracovní úraz, primární prevence, sekundární prevence, terciální prevence, diagnostika a uznávání nemocí z povolání, odškodňování profesionálních onemocnění, preventivní lékařské prohlídky

Pojmy k zapamatování/Definice

Nemoc z povolání je onemocnění uvedené v seznamu nemocí z povolání, které vzniklo za podmínek, které jsou tam uvedeny. Pojmy ohrožení nemocí z povolání a pracovní úraz jsou vymezeny našimi předpisy. Primární prevence je činění opatření, aby nemoc nemohla vzniknout. Sekundární prevencí se v pracovním lékařství myslí včasné odhalování počínajících stadií profesionálních poškození zdraví a činění opatření proti jejich zhoršování (nebo za účelem jejich vyléčení). Terciální prevencí se myslí činění opatření proti zhoršování profesionálních poruch zdraví v době, kdy už jsou tyto zdravotní poruchy významně rozvinuty.

Anotace a základní pojmy

Nemoci z povolání jsou patologické stavy, které se společnost v určité zemi a v určité době rozhodla takto nazývat, hlásit, evidovat a zejména odškodňovat. Jsou uvedeny v seznamu nemocí z povolání. Lze je uznávat a hlásit jenom v případě, že vznikly za podmínek, které jsou uvedeny v seznamu nemocí z povolání. Ohrožení nemocí z povolání vzniká za stejných podmínek jako nemoc z povolání, ale nedosahuje tak závažného klinického stupně, avšak pokračování v práci by mohlo vést ke vzniku nemocí z povolání. Pracovní úrazy vznikají při plnění pracovních povinností. Nemoci z povolání i pracovní úrazy se odškodňují podle totožných zásad (odškodnění za bolest, odškodnění za ztížení společenského uplatnění, náhrada za ztrátu na výdělku po dobu trvání pracovní neschopnosti a po skončení pracovní neschopnosti, náhrada věcné škody, náhrada přiměřených nákladů spojených s léčením a další). Uznávání nemocí z povolání provádějí pracoviště akreditovaná ministerstvem zdravotnictví. Pro uznávání nemocí z povolání neplatí právo na svobodnou volbu lékaře. Primární prevencí vzniku profesionálních postižení zdraví je dodržování platných hygienických předpisů a zásad bezpečnosti při práci. Sekundární prevencí je včasná diagnostika počínajících profesionálních postižení zdraví a činění opatření proti jejich zhoršování (nebo k jejich vyléčení). Terciální prevencí se myslí činění opatření proti zhoršování profesionálních postižení zdraví v době, kdy jsou již výrazně rozvinuta. Prevenci lze realizovat opatřeními technologickými, technickými a organizačními, používáním osobních ochranných pracovních prostředků a metodami zdravotnické prevence. Preventivní lékařské prohlídky mohou být vstupní, periodické, výstupní, následné a mimořádné. Každá z nich má své opodstatnění.

Příklady testů

Hodnocení splnění podmínek pro uznání nemoci z povolání,
Diagnostická (klinická) a hygienická kritéria pro uznání nemoci z povolání a ohrožení nemocí z povolání,

Stanovení bodového ohodnocení bolesti a bodového ohodnocení ztížení společenského uplatnění

Hodnocení účinnosti preventivních opatření proti vzniku profesionálních postižení zdraví.

Kontrolní otázky a úkoly

Co jsou to nemoci z povolání a co ohrožení nemocí z povolání?

Kdy může být úraz označen za pracovní?

Jak se u nás odškodňují profesionální poruchy zdraví?

Jaká jsou preventivní opatření proti vzniku profesionálních poruch zdraví?

Co je to primární, sekundární a terciální prevence?

Jaké jsou druhy preventivních lékařských prohlídek?

Která pracoviště mohou uznávat a hlásit nemoci z povolání a ohrožení nemocí z povolání?

Otázky k zamyšlení

Jsou počty uznaných nemocí z povolání a jejich spektrum dobrým ukazatelem zdravotního stavu pracujících?

Jakou výpovědní hodnotu má srovnávání počtu a spektra nemocí z povolání uznaných v různých částech světa?

Proč jsou u nás nejčastějšími nemocemi z povolání onemocnění pohybového a nervového aparátu z přetěžování?

Může se počet uznaných nemocí z povolání měnit v závislosti na tom, jak se mění hygienické limity pro expozici nepříznivým vlivům na pracovištích?

Shrnutí

Nemoc z povolání, ohrožení nemocí z povolání a pracovní úraz jsou právní pojmy, které vyjadřují, jakým způsobem chce určitá společnost v určité době postupovat při hodnocení a odškodňování profesionálních postižení zdraví. K prevenci jejich vzniku slouží dodržování bezpečnostních pravidel a hygienických předpisů. S ohledem na fázi profesionálního onemocnění, v níž se prevence uskutečňuje, rozlišujeme prevenci primární, sekundární a terciální. Prevenci lze realizovat metodami technologickými, technickými, organizačními, používáním osobních ochranných pracovních prostředků a zdravotnickými opatřeními. Preventivní lékařské prohlídky mohou být vstupní, periodické, výstupní, následné a mimořádné.

Literatura

- Kolektiv autorů: Prevence v pracovním lékařství, 1. vydání Praha: Nadace Cindi, 3. LFUK, 2010, 181 s.,
- Brhel, P., Manoušková, M., Hrnčíř, E. a kol.: Pracovní lékařství. Základy primární pracovní lékařské péče, NCO NZO Brno, 2005, 338 s.,
- Kolektiv autorů: Analýza rizik při práci, SZÚ Praha, Fortuna, 2001, 135 s.,
- Pracovní lékařství – odborný časopis zaměřený na problematiku zdravotní péče o pracující, hygienu práce a nemoci z povolání, vydavatel Česká lékařská společnost J.E.Purkyně Praha

2. Profesionální postižení některých orgánových soustav (nervového systému, hemopoetického systému, pohybové soustavy, zažívacího a vylučovacího ústrojí)

Časový rozsah: 4 hodiny

1. hodina: profesionální postižení nervového systému, syndrom karpálního tunelu, onemocnění loketního nervu, nervová forma dekompresní nemoci, neuropatie při některých intoxikacích
2. hodina: profesionální postižení hemopoetického systému, methemoglobinémie, aplastická anémie, působení olova na krvetvorbu, zhoubná onemocnění hemopoetického ústrojí
3. hodina: profesionální postižení pohybové soustavy, bursitidy, tendinitidy a tendovaginitidy, onemocnění kloubních menisků, artrózy, entezopatie, epikondylitidy
4. hodina: profesionální postižení zažívacího a vylučovacího ústrojí, nemoci jater způsobené látkami s hepatotoxickými účinky, infekční onemocnění jater, profesionální nádory zažívacího a vylučovacího ústrojí, akutní selhání ledvin při některých intoxikacích

Cíle

Seznámit studenty s profesionálními postiženími nervového systému, krvetvorného systému, pohybového systému, zažívacího a vylučovacího ústrojí a s metodami prevence, diagnosticky a posuzování těchto onemocnění.

Klíčová slova

Periferní neuropatie, organický psychosyndrom, syndrom karpálního tunelu, syndrom Guyonova kanálku, postižení loketního nervu v oblasti lokte, neuropatie při intoxikacích, methemoglobinémie, aminosloučeniny a nitrosloučeniny benzenu a jeho derivátů, intoxikace olovem, aplastická anémie, nádory hemopoetického ústrojí, bursitidy, tendinitidy a tendovaginitidy, onemocnění kloubních menisků, artrózy, entezopatie, epikondylitidy, přetěžování pohybového ústrojí, hepatopatie, toxické poškození jater, hepatitidy, profesionální nádory zažívacího a vylučovacího ústrojí, akutní selhání ledvin při některých otravách

Pojmy k zapamatování/Definice

Některé nepříznivé faktory práce a pracovního prostředí mohou poškozovat různé orgánové soustavy. Syndrom karpálního tunelu je nejčastější nemocí z povolání, vzniká působením přetěžování horních končetin nebo přenosem nadlimitních vibrací na ruce. Organická rozpouštědla způsobují akutní intoxikace, které jsou si do určité míry podobné, chronické působení organických rozpouštědel navozuje organický psychosyndrom a polyneuropatii. Aminosloučeniny a nitrosloučeniny benzenu a jeho derivátů způsobují methemoglobinemii. Benzen může způsobit aplastickou anemii i akutní leukemii. Přetěžování pohybového ústrojí vede k nemocem jeho jednotlivých částí (tíhových váček, šlach, jejich úponů a obalů, kloubů a kloubních menisků). Hepatotoxické účinky jsou typické pro halogenované uhlovodíky, polychlorované bifenyly a oximy. Virové hepatitidy mohou být profesionálního původu. Nitrosaminy mohou způsobit nádory vylučovacího ústrojí.

Anotace a základní pojmy

Nervový systém bývá postižen při přetěžování pohybového ústrojí (vede to k periferním neuropatiím, kam lze zařazovat syndrom karpálního tunelu, postižení ulnárního nervu v oblasti lokte, syndrom Guyonova kanálku, syndrom tarsálního tunelu a další), při expozici organickým rozpouštědly (projevy akutní otravy jsou při těchto otravách podobné, chronická otrava se projevuje polyneuropatií a organickým psychosyndromem) i při jiných intoxikacích (kupř. při otravě olovem)

Krvetvorba může být ovlivněna expozicí benzenu (aplastická anemie, akutní leukemie), otravou olovem (interferuje s tvorbou hemoglobinu) a jinými otravami. Expozice aminoderiváty a nitroderiváty benzenu a jeho sloučenin navozuje methemoglobinemii. Přetěžování pohybového ústrojí může vést k aseptickým zánětům tíhových váčků (bursitis olecrani, bursitis prepatelaris), šlach a jejich obalů (tendinitidy a tendovaginitidy), kloubů (artrózy), kloubních menisků a šlachových úponů (entezopatie, epikondylitidy)

Mezi hepatotoxické látky patří zejména halogenované uhlovodíky (z nich je nejtoxičtější tetrachlormetan), dále polychlorované bifenylly a oximy. V minulosti byly častými nemocemi z povolání u zdravotníků virové hepatitidy. Expozice vinylchloridem může způsobit hemangiosarkom jater. Nitrosaminy způsobují nádory močového měchýře. Akutní intoxikace některým nefrotoxickým látkám (kupř. sloučeniny rtuti) vede k akutní anurii způsobené tubulonekrózou a tubulorhexí. Po obnovení diurézy se objevuje stadium polyurie. Nefrotoxicky působí i kadmium.

Příklady testů

Elektromyografické vyšetření při periferních neuropatiích,
Klinické psychologické vyšetření u organického psychosyndromu,
Hodnocení lokální svalové zátěže využitím integrované elektromyografie,
Vyšetření krevního obrazu,
Stanovení plumbemie,
Klinické ortopedické a neurologické vyšetření,
Biologické expoziční testy při expozici chemickým látkám,
Stanovení methemoglobinemie,
Jaterní testy a jaterní biopsie,
Třífázová scintigrafie skeletu zaměřená na oblast loketních kloubů.

Kontrolní otázky a úkoly

Co je to syndrom karpálního tunelu?
Jaká jiné periferní neuropatie z přetěžování nebo z vibrací se u nás objevují?
Z jaké příčiny vznikají organické psychosyndromy?
Co je to methemoglobinemie a které látky ji způsobují?
Jaké mohou být následky expozice benzenu?
Jak se projeví intoxikace olovem?
Které nemoci mohou vznikat v důsledku přetěžování pohybového aparátu?
Za jakých okolností mohou být nemoci z přetěžování uznávány za nemoci z povolání?
Které látky působí hepatotoxicky?
Jsou virové hepatitidy stále častými nemocemi z povolání u zdravotníků?
Z jakých profesionálních příčin mohou vznikat nádory močového měchýře?
Jak probíhá otrava nefrotoxickými látkami?

Otázky k zamyšlení

Proč jsou dnes profesionální intoxikace velmi vzácné?

Z jakého důvodu se u zdravotníků významně snížila incidence virových hepatitid?

Proč se v České republice snižuje počet každoročně uznaných nemocí z povolání?

Shrnutí

Profesionální vlivy mohou způsobit poškození nervového, hemopoetického, pohybového, zaživacího i vylučovacího ústrojí. Jejich charakter a stupeň závisí na typu a míře působení škodlivého vlivu. Nejčastější nemocí z povolání je syndrom karpálního tunelu způsobený přetěžováním horních končetin nebo přenosem vibrací na ruce. Profesionálních intoxikací ubývá.

Literatura

- Kolektiv autorů: Prevence v pracovním lékařství, 1. vydání Praha: Nadace Cindi, 3. LFUK, 2010, 181 s.,
- Brhel,P., Manoušková,M., Hrnčíř,E. a kol.: Pracovní lékařství. Základy primární pracovnělékařské péče, NCO NZO Brno, 2005, 338 s.,
- Kolektiv autorů: Analýza rizik při práci, SZÚ Praha, Fortuna, 2001, 135 s.,
- Pracovní lékařství – odborný časopis zaměřený na problematiku zdravotní péče o pracující, hygienu práce a nemoci z povolání, vydavatel Česká lékařská společnost J.E.Purkyně Praha

3. Profesionální otravy a jejich prevence. Profesionální infekce, kožní nemoci a jiná poškození zdraví a jejich prevence.

Časový rozsah: 2 hodiny

1. hodina – profesionální otravy: nejčastější intoxikace (CO, olovo, rtuť, uhlovodíky) – akutní a chronické, jejich diagnostika, první pomoc, prognóza a prevence. Výskyt intoxikací v jednotlivých pracovních odvětvích,
2. hodina – profesionální infekce, kožní nemoci a jiná poškození zdraví - jejich diagnostika, prognóza a jejich prevence. Výskyt těchto onemocnění v jednotlivých pracovních odvětvích

Cíle

Seznámit studenty s onemocněními, jejichž vznik a rozvoj souvisí s působením práce a pracovního prostředí, s diagnostikou těchto onemocnění, jejich léčbou, posuzováním, hodnocením, odškodňováním a možnými následnými socioekonomickými dopady.

Klíčová slova

Profesionální intoxikace, profesionální infekční a kožní nemoci, nemoci související s prací, hodnocení míry rizika expozice uvedeným faktorům a ochrana zdraví před jejich působením, zdravotní způsobilost k práci.

Pojmy k zapamatování/Definice

Opatření směřující k zamezení vzniku, rozvoji nebo zhoršování profesionálních onemocnění. Chemické škodliviny, cesty jejich vstupu do organismu. Specifické skupiny vzhledem k účinkům na zdraví: jedy, zvláště nebezpečné jedy, karcinogeny. Biologické expoziční testy. Preventivní opatření.

Anotace a základní pojmy

Nemoci vznikající v souvislosti s působením práce nebo pracovního prostředí jsou závažným zdravotnickým a společenským problémem. Nemoc z povolání je především právní pojem, nikoliv medicínský. Používání chemických látek je rozšířené ve všech odvětvích. Profesionální intoxikace (převážně lehké otravy) vznikají velmi často v důsledku nehod a havárií, tvoří v současné době početně nevelkou skupinu nemocí z povolání. Významnou skupinu profesionálních onemocnění tvoří infekční a kožní nemoci, u kterých je důležité, za jakých podmínek došlo k jejich vzniku. Úroveň expozice pracovníků se provádí jednak měřením koncentrací chemických látek v pracovním ovzduší, jednak odběrem biologického materiálu – biologické expoziční testy (BET). Současné možnosti preventivních opatření. Posudkově zajímavé kasuistiky profesionálních intoxikací.

Kontrolní otázky a úkoly

Jaká poškození zdraví mohou vznikat při expozici chemickým látkám?

Jaké typy preventivních opatření znáte vzhledem k intoxikacím a jaká preventivní opatření jsou upřednostňována?

Otázky k zamyšlení

Proč v posledních cca 20 letech došlo k významnému poklesu počtu profesionálních intoxikací, jaké jsou příčiny tohoto jevu?

Která preventivní opatření jsou dostatečně účinná?

Shrnutí

Účinek chemických látek může být výběrový, tzn., že ovlivňují prakticky jediný orgán či funkci, nebo mohou narušovat několik orgánů, systémů a funkcí současně. Toxický a dráždivý účinek vzrůstá s expozicí a proto jsou stanoveny hygienické limity koncentrace chemických látek v ovzduší pracovišť a v životním prostředí. Závažný zdravotní dopad mají látky s karcinogenním účinkem, který se projevuje až po určitém časovém odstupu od expozice. V současné době nad profesionálními intoxikacemi významně početně převažují otravy neprofesionální – tj. náhodné nebo úmyslné.

Literatura

- Kolektiv autorů: Prevence v pracovním lékařství, 1. vydání Praha: Nadace Cindi, 3. LFUK, 2010, 181 s.,
- Brhel, P., Manoušková, M., Hrnčíř, E. a kol.: Pracovní lékařství. Základy primární pracovnělékařské péče, NCO NZO Brno, 2005, 338 s.,
- Kolektiv autorů: Analýza rizik při práci, SZÚ Praha, Fortuna, 2001, 135 s.,
- Pracovní lékařství – odborný časopis zaměřený na problematiku zdravotní péče o pracující, hygienu práce a nemoci z povolání, vydavatel Česká lékařská společnost J.E.Purkyně Praha

4. Profesionální onemocnění dýchacího ústrojí a jejich prevence. Posuzování zdravotní způsobilosti k práci.

Časový rozsah: 2 hodiny

1. hodina: profesionální onemocnění dýchacího ústrojí vznikající působením fyzikálních, chemických a biologických faktorů, jejich uznávání a odškodňování. Preventivní opatření. Kasuistiky profesionálních onemocnění dýchacího ústrojí, vč. demonstrace rtg dokumentace.
2. hodina: posuzování zdravotní způsobilosti k práci – medicínská a legislativní hlediska, práce a zdraví, individuální adaptace práce a pracovních podmínek, optimalizace pracovní zátěže, pracovního výkonu a pracovních podmínek, pracovnělékařské služby.

Cíle

Seznámit studenty s možnými příčinami vzniku profesionálních onemocnění dýchacích cest způsobených pracovní expozicí. Onemocnění dýchacích cest patří mezi běžná a velmi častá onemocnění v naší populaci. Včasně a odpovědné posouzení zdravotní způsobilosti k výkonu práce (ev. již před teoretickou přípravou na povolání) může přispět ke snížení výskytu těchto onemocnění (především u alergických onemocnění).

Klíčová slova

Aerosol. Silikóza, pneumokonióza uhlokopů, rakovina plic ve spojení s pneumokoniózou, azbestóza, hyalinóza pohrudnice, mezoteliom pohrudnice nebo pobříšnice, rakovina plic nebo rakovina hrtanu ve spojení s azbestózou, pneumokonióza ze svařování, rakovina plic z radioaktivních látek, rakovina sliznice nosní nebo vedlejších dutin nosních, exogenní alergická alveolitida, astma bronchiale, infekční plicní onemocnění. Zdravotní způsobilost k práci. Lékařský posudek.

Pojmy k zapamatování/Definice

Pracovní prostředí a pracovní podmínky mohou mít významný vliv na vznik profesionálních onemocnění dýchacího ústrojí. Hodnocení závažnosti a velikosti pracovní expozice. Profesionální onemocnění dýchacího ústrojí – fibrogenního, alergického, karcinogenního a infekčního původu. Hodnocení profesionality onemocnění dýchacího ústrojí podle stávající legislativy. Posuzování zdravotní způsobilosti k práci vzhledem k předpokládané nebo stávající pracovní expozici. Lékařský posudek – možné dopady do zdravotní a socioekonomické oblasti pro pracovníka.

Anotace a základní pojmy

Profesionální onemocnění dýchacího ústrojí vznikají v souvislosti s pracovní expozicí fyzikálním faktorům (různé typy prachů, ionizující záření), chemickým škodlivinám (dráždivý, toxický, alergizující a karcinogenní účinek) a biologickým faktorům (infekční a alergická onemocnění). Dýchací systém je nejvýznamnější bránou vstupu pro uvedené škodliviny. Možný účinek na dýchací systém lze, především u prašných aerosolů, předpokládat již podle fyzikálněchemických parametrů vdechovaných částic. Takovéto informace jsou nedílnou součástí zabezpečování účinné ochrany zdraví při práci, na které se musí podílet zaměstnavatel i zaměstnanec. Součástí zdravotnické ochrany zdraví při práci je posuzování zdravotní způsobilosti k práci a to i vzhledem ke specifickým skupinám – mladiství, těhotné a kojící ženy, hendikepovaní, apod.. Vystavení lékařského posudku

v souvislosti s posuzováním zdravotní způsobilosti k práci nebo k poškození zdraví z práce a jeho dopady pro pracovníka v oblasti zdravotní a socioekonomické. Péče musí být zaměřena i na adaptaci a individuální optimalizaci práce a pracovních podmínek a pracovního prostředí podle schopností a možností pracovníků.

Kontrolní otázky a úkoly

Která onemocnění dýchacího systému jsou uznávána za nemoci z povolání?

Jsou stanovena zdravotnická kritéria pro uznání profesionálních onemocnění dýchacích cest za nemoci z povolání?

Jakým způsobem ověřujeme míru pracovní expozice pracovníka při výkonu práce?

Co znamená posouzení zdravotní způsobilosti k práci a kdo ho může provádět?

Která preventivní opatření jsou účinná vzhledem k postižení dýchacího systému?

Otázky k zamyšlení

Proč patří onemocnění dýchacích cest mezi velmi častá onemocnění v naší populaci?

Lze účinně preventivními opatřeními významně snížit výskyt obecných onemocnění dýchacích cest?

Proč, přes v současné době používaná preventivní opatření a platnou, k tomu zaměřenou legislativu, se stále vyskytují profesionální plicní onemocnění?

Zabrání posouzení zdravotní způsobilosti k práci zcela vzniku profesionálních onemocnění (nejenom dýchacího systému)?

Shrnutí

Onemocnění dýchacího systému patří v naší populaci k velmi častým onemocněním. Pracovní expozice fyzikálním, chemickým a biologickým faktorům může vést za určitých podmínek ke vzniku profesionálních onemocnění dýchacích cest. Uznání takovýchto onemocnění za nemoci z povolání vyplývá z platné legislativy. Za realizaci preventivních opatření k ochraně zdraví exponovaných pracovníků odpovídá dle zákoníku práce zaměstnavatel, zaměstnanec musí tato opatření akceptovat a řídit se jimi v pracovním procesu. Zdravotnická prevence je zaměřena především na posuzování zdravotní způsobilosti k práci v rámci poskytování pracovnělékařských služeb, které jsou prováděny formou preventivních prohlídek a to již v době přípravy na povolání, před nástupem do pracovního procesu, periodicky během výkonu práce a při ukončení pracovního poměru.

Literatura

- Kolektiv autorů: Prevence v pracovním lékařství, 1. vydání Praha: Nadace Cindi, 3. LFUK, 2010, 181 s.,
- Brhel,P., Manoušková,M., Hrnčíř,E. a kol.: Pracovní lékařství. Základy primární pracovnělékařské péče, NCO NZO Brno, 2005, 338 s.,
- Kolektiv autorů: Analýza rizik při práci, SZÚ Praha, Fortuna, 2001, 135 s.,
- Pracovní lékařství – odborný časopis zaměřený na problematiku zdravotní péče o pracující, hygienu práce a nemoci z povolání, vydavatel Česká lékařská společnost J.E.Purkyně Praha

5. Zdravotní rizika při práci ve zdravotnictví, v hornictví, v kovoprůmyslu, v chemickém průmyslu, v zemědělství, v lesnictví a v potravinářství a jejich prevence

Časový rozsah: 2 hodiny

1. hodina – Vymezení základních pojmů, seznámit studenty s riziky spojenými s prací ve zdravotnictví, v hornictví a kovoprůmyslu, možnosti prevence a její druhy
2. hodina - Rizika v chemickém průmyslu, v zemědělství, v lesnictví a v potravinářství, prevence, druhy a náplň preventivních lékařských prohlídek, OOPP

Cíle

Cílem semináře je zprostředkovat obecné informace o rizicích v jednotlivých odvětvích průmyslu s možnostmi prevence.

Klíčová slova

Bezpečnost práce, ochrana zdraví, prevence rizik, kategorizace prací, zdravotnictví, administrativa, zemědělství, lesnictví, průmysl textilní a chemický, potravinářství, karpální tunel

Pojmy k zapamatování/Definice

- Prach - veškeré tuhé aerosoly – hmotné částice rozptýlené ve vzduchu
- Epikondylitida - úponové bolesti na zevní (vnitřní) straně lokte v oblasti úponů natahovačů ruky a prstů
- OOPP – osobní ochranné pracovní prostředky

Anotace a základní pojmy

Mezi odvětví, ve kterých vzniká největší počet nemocí z povolání patří právě hornictví, chemický průmysl, zdravotnictví a kovoprůmysl. Nejčastější příčinou poškození zdraví je přetěžování horních končetin – syndrom karpálního tunelu, práce v prostředí vibrací – traumatické vasoneurózy, prachu – postižení plic, hluku - nedoslýchavost, chemických látek a infekcí. Přestože jde o nemoci, které život většinou nezkracují, velmi často vedou k vyřazení pracovníka z jeho dosavadní práce, což má pro něho a pro společnost nesmírný význam. Proto je třeba předcházet těmto onemocněním obezřetným dodržováním pracovních postupů, používáním vhodných osobních ochranných pracovních prostředků a v neposlední řadě dodržovat rozmezí periodických lékařských prohlídek.

Kontrolní otázky a úkoly

- Jaké máme druhy lékařských prohlídek?
- Užití laseru ve zdravotnických odvětvích?
- Nejčastější nemoc z povolání?

Shrnutí

V posledních letech dochází k nárůstu hlášení nemocí z povolání, který je vyvolán rozvojem průmyslových zón a návazností na automobilový průmysl. Přibývá zejména riziko lokální svalové zátěže - syndromu karpálního tunelu. V souvislosti s útlumem hornictví se snižuje podíl prací v riziku fibrogenního prachu – vzniku kolagenoz. Ve zdravotnictví je to hlavně

riziko profesionální infekce, kde dominuje svrab, kontaktní dermatitidy a hepatitidy. V chemickém průmyslu se shledáváme s otravami nejrůznějšími chemickými látkami. Ve všech těchto odvětvích je prevence velmi důležitou složkou ochrany zdraví pracovníků. Osobní ochranné pracovní prostředky a periodické prohlídky by neměly být brány na lehkou váhu.

Literatura

- Kolektiv autorů: Prevence v pracovním lékařství, 1. vydání Praha: Nadace Cindi, 3. LFUK, 2010, 181 s.,
- Brhel,P., Manoušková,M., Hrnčíř,E. a kol.: Pracovní lékařství. Základy primární pracovnělékařské péče, NCO NZO Brno, 2005, 338 s.,
- Kolektiv autorů: Analýza rizik při práci, SZÚ Praha, Fortuna, 2001, 135 s.,
- Pracovní lékařství – odborný časopis zaměřený na problematiku zdravotní péče o pracující, hygienu práce a nemoci z povolání, vydavatel Česká lékařská společnost J.E.Purkyně Praha

6. Zdravotnická problematika pobytu a práce v zahraničí (cestovní medicína)

Časový rozsah: 2 hodiny

1. hodina – obecná doporučení před plánovaným pobytem a prací v zahraničí
2. hodina - doporučení pro oblasti epidemiologicky náročné

Cíle

Cílem je poskytnout informace o oblastech světa, které jsou pro naše pracovníky klimaticky a epidemiologicky náročné se zaměřením na edukaci, s kterou by se měl v rámci preventivního lékařství seznámit každý student.

Klíčová slova

Prevalence, malárie, antimalarika, infekční onemocnění, vakcinace

Pojmy k zapamatování/Definice

Klimaticky a epidemiologicky náročná oblast

Anotace a základní pojmy

Každoročně se vrací z oblastí, které jsou pro naše občany klimaticky a epidemiologicky náročné velký počet osob, které onemocněly nemocí, která je preventabilní tzn. dá se jí předejít buď očkovaním nebo užíváním antimalarik popřípadě používáním vhodných repelentů a jiných mechanických bariér. Cílem předmětu je připomenout studentům, že nesmí před odjezdem do těchto oblastí opomenout edukovat své budoucí pacienty a nabídnout jim veškerou dostupnou ochranu.

Příklad

Edukace klientů odjíždějící do malarické oblasti v rovníkové Africe

Kontrolní otázky a úkoly

Možnosti preventivních opatření v malarické oblasti

Otázky k zamyšlení

Jaký názor máte na užívání antimalarik

Shrnutí

Předmět by měl poskytnout studentům náhled nad problematikou cestovní medicíny a vést je aplikaci preventivních postupů pro práci v epidemiologicky a klimaticky náročných oblastech.

Literatura

www.cdc.gov

www.vakciny.net

Kolektiv autorů: Prevence v pracovním lékařství, 1. vyd. Praha: Nadace Cindi, 3. LFUK, 2010, 181 s.

Brhel,P., Manoušková,M., Hrnčář,E. a kol.: Pracovní lékařství. Základy primární pracovnělékařské péče, NCO NZO Brno, 2005, 338 s.

Kolektiv autorů: Analýza rizik při práci, SZÚ Praha, Fortuna, 2001, 135 s.

Provažník,K., Komárek,L., a kol.: Manuál prevence v lékařské praxi (souborné vydání), CD ROM, Fortuna, Praha 2004 – 2006

Pracovní lékařství - odborný časopis zaměřený na problematiku zdravotní péče o pracující, hygienu práce a nemoci z povolání, vydavatel Česká lékařská společnost J.E.Purkyně Praha